د افغانستان اسلامي جمهوریت

او

فنلنډ جمهوریت

ترمنځ

د همکارۍ موافقه لیک

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت او فنلنډ جمهوري دولت (چې لدې وروسته به د لوريو په نوم ياديږي)،

د ملګرو ملتونو په منشور کې د ذکر شويو اصولو پر بنسټ؛

سولې، ولسواکۍ، بشري حقونو او د قانون واکمنۍ ته د درناوي په اړه پر خپلو ژمنو په *بياټينګار* سره؛

په يوه باثباته او خوندي سيمه کې د يوه باثباته او خوندي افغانستان موخې ته د رسيدو لپاره د افغانستان اسلامي جمهوريت او د خپلو سيمه ييزو او نړيوالو متحدينو ترمنځ د روانو ګډو هڅو د اړتيا په *تائيد سره*؛

د ۲۰۱۱ کال د د سمبر مياشتي د بن کنفرانس، د ۲۰۱۲ کال د مى مياشتي د شيکاګو غونډې او د ۲۰۱۲ کال د جولاى مياشتې د ټوکيو کنفرانس په ګډون، په يو لړ نړيوالو کنفرانسونو کې د لوريو له خوا د افغانستان د ټيکاو او پاييدونکې پرمختيا په اړه پر دوه اړخيزو ژمنو په *ټينګار سره*؛

د لوريو ترمنځ د ملګرتيا او همکارۍ د دود *درک کول* او د يوې اوږد مهالې همکارۍ د رامنځته کولو په برخه کې پر خپل هوډ په *ټينګار سره*؛

ملي واکمنۍ، خپلواکۍ او ځمکنۍ بشپړتيا ته د درناوي په ګډون، د نړيوالو قوانينو عمومي اصولو ته د درناوي په برخه کې په خپلو ژمنو په *بياټينګار سره*؛ او

ددې په *درک کولو سره* چې په افغانستان کې اوږدمهاله ټيکاو په سياسي، اقتصادي او ټولنيز پرمختګ پورې تړلى ده، او دا چې سيمه ييزه همکاري د افغانستان د ټيکاو او اقتصادي ودې پخاطر د يوه مساعد چاپيريال د رامنځته کولو په موخه هم اهميت لري؛

له دې امله، د دغو دوو خپلواکو هيوادونو ترمنځ او خپلو ګډو ګټو ته د دوه اړخيز درناوي پر بنسټ، لوريو د يوې اوږد مهاله ستراتيژيکې همکارۍ چې لاندينۍ برخې به په برکې ونيسي، په رامنځته کولو هوکړه وکړه:

۱ ماده

سیاسي او اقتصادي همکاري

1. لوریو د ګډو اندیښنو د موضوعګانو په برخه کې د نظریاتو په تبادلې او د ګډو لاربښودونو د رامنځته کولو په اړتیا ټینګار وکړ.
2. ددې په درک کولوسره چې په افغانستان کې اوږد مهاله ټیکاو کیدای شي چې یوازې د یوه هر اړخیز او ټول شموله سیاسي بهیر له لارې چې پکې ټول افغانان ونډه ولري ترلاسه شي، د فنلنډ حکومت به تر خپلې وسې هڅه وکړي چې د افغانستان د حکومت ملاتړ روان وساتي ترڅو د یوه هر اړخیز او ټول شموله بهیر له لارې چې ټول افغانان په کې ونډه ولري روغه جوړه ترلاسه شي. د فنلنډ حکومت همداراز په دې برخه کې د سولې د عالي شورا د هڅو ملاتړ کوي. لوریو هوکړه وکړه چې دغه سیاسي بهیر باید د افغانانو په مشرۍ، ملکیت او د بشري حقونو د نورمونو او په هغې کې د ښځو د حقونو د ضمانت په ګډون، د افغانستان د اساسي قانون د اصولو پر بنسټ وي.
3. لوریو نړیوالو قوانینو او په سوله ییزه توګه د هیوادونو ترمنځ د شخړو حل او اوارولو ته پر خپلو ژمنو بیاټینګار وکړ. دوی افغانستان او د هغې نه ها خوا سیمې ته د تروریزم او د تاوتریخوالي ډکې بنسټ پالنې له امله د متوجه ګواښونو د مخنیوي په برخه کې خپل هوډ څرګند کړ.
4. لوري په افغانستان کې د امنیت د ښه والي په موخه د نړیوالې مرستې اهمیت درک کوي. دوی د پاییدونکو او مسلکي افغان ملي امنیتي ځواکونو د جوړولو د هڅو د لړۍ د رواني ساتنې په اړتیا هوکړه وکړه چې د افغانستان د اساسي قانون سره سم به خپل فعالیت کوي او د بشر د نړیوالو حقونو معیارونو ته به درناوی کوي. د فنلنډ حکومت په دې موخه د جوړ شویو نړیوالو جوړښتونو له لارې دغه بهیر سره مرسته روانه ساتي. په ۲۰۱۲ کال کې په شیکاګو کې د ناټو-آیساف غونډه کې د خپلو کړیو ژمنو سره په غیر متناقضه توګه به د فنلنډ حکومت د افغان ملي امنیتي ځواکونو د غښتلتیا په موخه مالي مرسته برابروي.

۲ مه ماده

پرمختیایي همکاري

1. په کابل، بن او توکیو کنفرانسونو کې د شویو دوه اړخیزو ژمنو پر ادامه، د لوریو ترمنځ پرمختیایي همکاري به، د افغان ولسواکۍ په غښتلتیا ، د ښې حکومتوالۍ په پیاوړتیا او د قانون واکمنۍ اصل ته د نورو څیزونو ترڅنګ د سیمه ییزې او محلي حکومتوالۍ، د افغانستان د خپل اقتصادي فعالیت او مشارکتي اقتصادي ودې په موخه د شرایطو د ښه کولو، او همداراز په پایداره توګه د طبیعي زیرمو څخه د ګټې اخیستنې له لارې، تمرکز کوي. د بشري حقونو ، برابرۍ او همداراز د ښوونې په ځانګړې توګه د نجونو دښوونې اړونده موضوعاګانې د اجنډا په سرکې ځای

لري. اصلي موخه د يوې داسې ټولنې رامنځته کول دي چيرته چې ټول افغانان وکولی شي يو ښه، لاخوندي او لا هوسا هيواد جوړ کړي.

2. په ټوکيو کې د خپلو کړيو ژمنو سره سم به د فنلنډ حکومت د پارلمان د تصويب په شرط،د ۲۰۱۴ کال وروسته او د بدلون په لسيزه کې د اوږد مهال لپاره د پرمختيايي مرستې د برابرولو له لارې د افغانستان ملاتړ کوي. د فنلنډ حکومت دغه ژمني به د هغو اقداماتو په بشپړه توګه د پلي کولو سره مشروطې وي چې افغان حکومت په کابل، بن او ټوکيو کنفرانسونو کړيدي او د ټوکيو د دوه اړخيزې ځوابوينې په چوکاټ کې بيان شويدي.
3. د افغان حکومتد پرمختيايي لومړيتوبونو د ملاتړ په موخه د کابل کنفرانس د ژمنو او ټوکيو اعلاميې سره سم، فنلنډ حکومت د خپلې مرستې ۵۰ سلنه د افغانستان د ملي بودجې له لارې لګوي. د فنلنډ حکومت همداراز د خپلې مرستې ۸۰ سلنه د افغان حکومت د ملي لومړيتوب پروګرامونو، او د مرستې مديريت پاليسی (۲۰۱۳)سره سم لګوي، د يوې داسې لارې په توګه چې ښه اغيزه ولري
4. د فنلنډ حکومت به د خپلو پيسو ځيني برخه د غير دولتي مؤسسو له لارې د لګولو لړۍ روانه ساتي او ژمن ده چې د بشري مرستې په ځانګه کې دپام وړ برخه ولري.
5. د پرمختيايي همکارۍ نورې برخې د يوه بيل تفاهم يادداښت له لارې ټاکل کيږي.

۳ مه ماده

حکومتوالي او د قانون واکمني

1. لوريو د ښې حکومتوالی او د فساد په وړاندې د مبارزې د موضوعګانو په اړه په کابل بهير او د افغانستان په ملي پرمختيايي ستراتيژۍ کې ذکر شويو موخو او اصولو ته پر خپلې ژمنې بياټينګار وکړ. لوريو د افغانستان لپاره په ملي او محلي کچه د پياوړو، رڼو او ځواب ويونکو بنسټونو د جوړولو په اړتيا ټينګار وکړ.
2. دواړو لوريو د بيان د آزادۍ په ګډون ولسواکۍ او بشري حقونو ته پر خپلو ژمنو بياټينګار وکړ، او د ښځو حقونو ته پياوړتيا ورکول چې د پوهنې حق، د کار حق او په ټولنيز، سياسي او کلتوري ژوند کې د برخې اخيستلو د حق په ګډون دوی په ټولنه کې برابره ونډه ولري. لوري د ښځو په وړاندې د هر ډول تبعيض د له منځه وړلو په اړه کنوانسيون (CEDAW) او د ښځو، سولې او امنيت په اړه د ملګرو ملتونو د امنيت شورا پريکړه ليکونو (۱۳۲۵، ۱۸۸۸،۱۸۲۰، ۱۸۸۹، ۱۹۶۰) پلي کولو ته ژمن پاتې دي. د دوه اړخيز باور او همکارۍ پر بنسټ لوريو د ملګرو ملتونو د پورته ذکر شويو پريکړه ليکونو په برخه کې پر دوه اړخيزه همکارۍ هوکړه وکړه. د ۱۳۹۰ لمريز کال د غبرګولی په ۳۰ مه د لوريو ترمنځ د تفاهم يو يادداښت لاسليک شوی وو او دغه يادداښت د ۱۳۹۱ لمريز کال د وږی په ۱۳ نوی شو.
3. افغانستان د سراسري او رڼو ټاکنو چې مشروعيت ولري په ګډون، د يوه پراخ بنسټه او کثرت ګرا (Pluralistic) ولسواکه حکومت د جوړولو په برخه کې پر خپلې قوي ژمنې بياټينګار وکړ. د

۲۰۱۱ کال د بن په کنفرانس کې د خپلو کړیو ژمنو په بیاتازه کولو سره، افغانستان به خپل ټاکنیز بهیر پیاوړی او غښتلی کوي.

4. د فنلنډ حکومت د اصلاحاتو، بنسټونو جوړونې او د بنسټیزو خدمتونو د وړاندې کولو په برخه کې د یو اوږد مهاله، ډاډمن او ټینګ متحد پاتې کیدو له لارې د افغانستان د هڅو ملاتړ کوي. د فنلنډ حکومت همداراز د هغو نوښتونو ملاتړ کوي چې په ټولنه کې د افغان ښځو او ځوانانو رول، په ځانګړې توګه د سیاسي پریکړو کولو بهیرونو او اقتصادي فعالیتونو کې د هغوی رول، ، پیاوړې کوي.
5. لوریو تائید کړه چې د قانون د واکمنۍ پر بنسټ د یوه باثباته او خوندي افغانستان لپاره د یوه اغیزمن او ځواب ویونکي پولیسي ځواک اړتیا ده چې وکولی شي د افغان ولس بنسټیزې امنیتي اړتیاوې پوره کړي. افغان حکومت د دغه ډول پولیسي ځواک د جوړلو په موخه د خپلو هڅو روان ساتلو ته ژمن ده. د فنلنډ حکومت به د دغه بهیر سره، افغانستان سره د خپلې ملکي مرستې د یوې برخې د افغانستان لپاره د قانون او نظم د پیسو صندوق(LOTFA) د لګولو له لارې چې د ملګرو ملتونو د پرمختیایي پروګرام له لوري تنظیمیږي، مرسته وکړي.

۴ مه ماده

اقتصادي همکاري

1. لوریو تائید کړه چې اقتصادي پرمختیا، د دندو پیدا کول او د بیوزلۍ کمښت د یوه باثباته او خوندي افغانستان لپاره مخکیني شرطونه دي. په دې موخه به لوري په افغانستان کې د پانګونې او د مشارکتي اقتصادي ودې لپاره د شرایطو په ښه والي کې همکاري کوي. افغان حکومت تائید کړه چې د دې لپاره د وړو او اغیزمنو قانوني چوکاټونو، د زیاتو مالیو د عوایدو او د اقتصاد د مناسب اقتصادي او مالي مدیریت په ګډون، د بهرنۍ پانګونې په موخه د یوه متمایله چاپیریال د رامنځته کولو او همداراز د زیربناګانو پرمختیا او ښه امنیت اړین دي. په دې موخه به افغانستان مناسب ګامونه پورته کړي.
2. د فنلنډ حکومت د افغانستان د پاییدونکي پرمختیا په پیاوړتیا کې مرسته کوي او هڅه کوي چې د افغان ولس د ګټې پخاطر، د طبیعي زیرمو د پاییدونکې پرمختیا په موخه د افغان حکومت وړتیا په لوړولو کې مرسته وکړي. لوري د طبیعي زیرمو په کار اچونې، انکشاف، پروسس او بازار موندنې په برخه کې د همکارۍ او لوړتیا لوړولو په غښتلتیا هوکړه کوي.
د پرمختیایي همکارۍ نورې برخې د یوه بیل تفاهم یادابنت له لارې ټاکل کیږي.

۵ مه ماده

سیمه ییزه همکاري

1. لوریو تائید کړه چې د یوه باثباته او خوندي افغانستان لپاره یو مساعد سیمه ییز چوکاټ اړین ده. له دې امله، دوی د سیمه ییزې همکارۍ د پیاوړتیا په اړه په همکارۍ هوکړه وکړه ترڅو په مختلفو سیمه ییزو سازمانونو، بهیرونو او غونډو کې د افغانستان رول غښتلی شي.
2. لوري په دې آند دي چې د افغانستان او د دې د نږدې او لرې پرتو ګاونډیانو ترمنځ د باور جوړوني او همکارۍ د پیاوړتیا په برخه کې، د استانبول بهیر یو مهم نوښت ده. په دې برخه کې دوی د ۱۳۹۱ کال د غبرګولي په ۲۵ د آسیا زړه هیوادونو د بهرنیو چارو وزیرانو د کنفرانس د پایلو څخه هرکلی وکړ او په دې یې هوکړه وکړه چې د استانبول بهیر باید په اساسي توګه د هغو هیوادونو له لوري چې نیغ ورسره تړاو لري، غښتلی شي. له دې امله دوی د آسیا زړه هیوادونو څخه غوښتنه وکړه چې د ۲۰۱۱ کال د نومبر په میاشت کې په استانبول کې د هوکړه شویو اصولو پر بنسټ یوه پراخه سیمه ییزه همکاري رامنځته کړي. د فنلنډ حکومت د استانبول بهیر د پراختیا نه ملاتړ کوي.

۶ مه ماده

کډوالي

1. لوري به د انسان د ترافیک او قاچاق په وړاندې مبارزه کې په ګډه سره کار کوي. لوري به د غیر قانوني کډوالۍ او د یو بل په خاوره کې د افغان او فنلندي وګړو د غیر قانوني اشخاصو فزیکي حضور د مخنیوي په موخه به نږدې همکارۍ ته دوام ورکوي او د دغه ډول غیر قانوني اشخاصو خپل هیواد ته په بیرته راستنیدنه کې به اسانتیا برابروي. په دې موخه لوري په پام کې لري چې د تفاهم یو یاداښت چې د بیرته راستنیدنې مفصل ترتیبات به په برکې ونیسي، لاسلیک کړي.

۷ مه ماده

وروستني احکام

1. دغه موافقه لیک به د ۱۳۹۶ کال د جدی تر ۱۰ پورې یا که چیرته د لوریو څخه د یوه لوري له اړخه په لیکلې بڼې فسخ شوی یا یې د همکارۍ یو نوی موافقه لیک تعویض شوی نه وي، نافذ وي. دواړه لوري د دغه موافقه لیک د تطبیق د کتنې په موخه په منظمه توګه په کال کې لږ تر لږه یوځل د لوړپوړو چارواکو په کچه سره لیده کاته کوي.
2. د فنلنډ د دوه اړخیزې پرمختیایي مرستې مقدار او موخې به په منظمو فاصلو کې کتل کیږي. دغه ډول کتنه به، د افغانستان د حکومت له لوري د ښې حکومتوالۍ، شفافیت، بشري حقونو، ولسواکه کولو او د قانون د واکمنۍ په برخه کې د ژمنو په ګډون، د لوریو له اړخه د دغو ژمنو د پلي کولو په تړاو د پرمختګ د ارزونې پر بنسټ وي.

دغه موافقه لیک به د دواړو لوریو له اړخه د دې د لاسلیک څخه وروسته په ۳۰ ورځو کې نافذیږي.

د پورتنیو مراتبو په ګواهۍ سره، لاندې ذکر شویو لاسلیک کوونکو ته مناسب واک ورکړل شوی چې دغه موافقه لیک لاسلیک کړي.

په ....په............................نیټه په دوو نسخو، په دری، پښتو، فنلنډي او انګلیسي ژبو لاسلیک شو، ټول متنونه یو ډول د اعتبار وړ دي. په تفسیر کې د اختلاف په وخت کې به لومړیتوب انګلیسي متن ته ورکول کیږي.

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت په استازیتوب　　　　د فنلنډ جمهوري دولت په استازیتوب